

Anvisning för att utöka eller begränsa åtkomst till Journalen via nätet och 1177 Vårdguidens e-tjänster

FÖR HÄLSO- OCH SJUKVÅRDEN OCH FOLKTANDVÅRDEN

1 Innehåll

1	Innehåll.....	2
2	Bakgrund.....	3
2.1	Syfte och innehåll	3
2.2	Begrepp.....	3
2.3	Roller och ansvarsfördelning.....	3
3	Blanketter	4
4	Anvisningar för begränsad åtkomst	4
4.1	Akuta ärenden.....	4
4.2	Vården beslutar om begränsning av åtkomst för invånare över 13 år –försegling.....	5
4.2.1	Vården häver beslut om begränsning – försegling.....	5
4.3	Invånare önskar försegla sin journal via nätet eller låsa konto till 1177 Vårdguidens e-tjänster	6
4.3.1	Invånare önskar häva försegling eller låsning av konto	6
4.4	Begränsa vårdnadshavares åtkomst till barnets journal via nätet och 1177 Vårdguidens e-tjänster - blockering	7
4.4.1	Ompröva beslut och häva begränsning av vårdnadshavares åtkomst	8
5	Anvisningar för utökad åtkomst	8
5.1	Tidigarelägga ungas egen tillgång till sin information	8
5.2	Förlänga direktåtkomst för vårdnadshavare.....	9
5.2.1	Ungdomar med särskilda behov	9
5.2.2	Kompletterad direktåtkomst för ytterligare enheter	10
5.2.3	Häva tilldelad direktåtkomst	10
6	Versionshantering.....	10

2 Bakgrund

Regionstyrelsen har fattat beslut att följa det nationella ramverket gällande invånarens åtkomst till journalen via nätet. Det innebär att information ska göras tillgänglig för invånare. Det är dock ingen rättighet att kunna läsa sin journal via nätet, utan vården kan i undantagsfall besluta att åtkomst ska begränsas eller utökas, vilket beskrivs i det här dokumentet.

2.1 Syfte och innehåll

Syftet med Journalen via nätet är att öka invånarens delaktighet och möjlighet att tillgodogöra sig information. Journalen via nätet visar anteckningar från både hälso- och sjukvårdens system, Cosmic, och från Folk tandvårdens system T4.

Syftet med anvisningen är att beskriva vilka undantag som kan göras för åtkomst till journalen via nätet

- Förlänga vårdnadshavarens åtkomst till ungdoms journal via nätet, dvs. förlänga direktåtkomst. Se avsnitt 5.2, sidan 9.
- Tidigarelägga ungdoms åtkomst till journal via nätet. Se avsnitt 5, sidan 8.
- Begränsa vårdnadshavarens åtkomst till barnets journal via nätet, dvs. blockering. Se avsnitt 4.4, sidan 7
- Begränsa åtkomst till 1177 Vårdguidens e-tjänster, dvs. låsa inloggning till kontot. Se avsnitt **Error! Reference source not found.**, sidan **Error! Bookmark not defined.**
- Begränsa patientens åtkomst till sin egen journal via nätet, dvs. försegling. Se avsnitt 4.2, sidan 5.

2.2 Begrepp

- **Blockera** Möjligheten att logga in till barnets journal via nätet kan blockeras för vårdnadshavare. Begärs av vårdpersonal.
- **Låsa inloggning till 1177 Vårdguidens e-tjänster** – ”inloggningen är låst” kommer upp vid inloggningsförsök. Begärs av vården.
- **Försegla** –gör att journalen via nätet inte är tillgänglig vare sig för patient eller annan person (t.ex. vårdnadshavare). Begärs av vården eller av patienten själv.
- **Spärra journaluppgifter** – utförs av CESÅ och berör inte Journal via nätet. Spärrade uppgifter är synliga i tjänsten Journalen för invånaren.
- **Åtkomst** - Med åtkomst till Journalen avses direktåtkomst till journaluppgifter via Ineras e-tjänst Journalen.
- **Försegling och blockering påverkar inte vårdpersonalens åtkomst till informationen**

2.3 Roller och ansvarsfördelning

Verksamhetschefer ansvarar för att personalen har kunskap om journalen via nätet och lokala rutiner. Vårdpersonalen ska kunna informera patienten om vilken information som finns i tjänsten, att patienten ska vända sig till respektive vårdenhet vid frågor om innehållet i Journalen respektive till [nationella supporten](#) för 1177 Vårdguidens e-tjänster vid allmänna frågor om tjänsten.

Blockering av journalen och låsning av invånarens inloggning till 1177 kontot beslutas av respektive verksamhet med verksamhetschef som ytterst ansvarig.

Vården behöver ha lokala rutiner för omprövning av beslut, så att beslut hävs när de inte längre är aktuella.

Digitaliseringsavdelningen vid Regionkontoret har det övergripande ansvaret för att koordinera, utveckla och informera om 1177 Vårdguidens e-tjänster och e-hälsa. Enheten ansvarar även för handläggning av beslut som rör utökning eller begränsning av patients åtkomst till journal via nätet.

Anvisningen ägs och förvaltas av objektet Invånartjänster för e-hälsa på Digitaliseringsavdelningen.

Allmänna frågor om dokumentet kan ställas till 1177etjanster@regionuppsala.se.

3 Blanketter

Följande blanketter finns för att begära begränsning av åtkomst eller utöka åtkomst:

- Begränsa åtkomst till Journalen via nätet och låsa 1177 Vårdguidens e-tjänster
- Invånares försegling (och hävning) av Journalen via nätet
- Direktåtkomst till Journalen via nätet

Blanketterna hittar du här:

- [Region Uppsalas intranät / Journalen via nätet](#)
- [Region Uppsalas samverkanswebb / Journalen via nätet](#)

4 Anvisningar för begränsad åtkomst

4.1 Akuta ärenden

Alla ärenden hanteras alltid skyndsamt. För mycket akuta ärenden så finns dygnet runt beredskap avseende:

- Blockering av vårdnadshavares åtkomst till barnets journal
- Låsning av konto till 1177 Vårdguidens e-tjänster
- Försegling av journaler

Kontakt vid akuta ärenden:

Vardagar kl. 8:00 -16:45	Digitaliseringsavdelningen har en jourtelefon för akuta ärenden – ring 71599 (externt 018-617 1599)
Övrig tid dygnet runt	EPJ har beredskap i hemmet, sökare 0740 – 40 48 05

4.2 Vården beslutar om begränsning av åtkomst för invånare över 13 år –försegling

När vården beslutar att begränsa patientens (över 13 år) åtkomst till sin journal via nätet och/eller kontot till 1177 Vårdguidens e-tjänster, begärs en försegling och/eller låsning av konto.

- Blanketten "*Begränsa åtkomst till journalen via nätet och 1177 Vårdguidens e-tjänster (för vården)*" fylls i, skrivs ut och undertecknas. Den skickas sedan till Digitaliseringsavdelningen enligt anvisningar på blanketten. Anvisning var du hittar blanketten – se kapitel 3 sida 4.
- Som skäl anges om det är vårdande verksamhet, socialtjänstutredning, förundersökning hos polisen. Om det är på patientens begäran finns särskilt blankett för det, "*Försegla eller häva försegling av Journalen vi nätet och låsa eller låsa upp konto på 1177 Vårdguidens e-tjänster (för invånare)*".
- Handläggare på Digitaliseringsavdelningen expedierar ärendet snarast möjligt, vanligen inom en vecka. Vid akut handläggning ombeds att ringa till jourtelefon. Bekräftelse skickas till kontaktperson efter genomförd handläggning.
- Efter bekräftelse skall det registreras i journalen att begränsning är gjord:
 - Cosmic: Ceså dokumenterar i den utökade patientlisten. Försegling av enheter som är dolda i Cosmic dokumenteras inte av Ceså utan hanteras av respektive dolda enhets lokala rutiner.
 - Tandvårdsjournalen (T4): dokumenterar under Cave samt under Särskilda behov i Administrationsdelen
- Observera att det krävs att invånaren har ett svenskt personnummer (inte reserv- eller samordningsnummer) för att begränsning (försegling) ska kunna utföras.
- Lokala rutiner behöver finnas för regelbundna omprövningar om beslutet ska hävas eller fortsatt gälla.

4.2.1 Vården häver beslut om begränsning – försegling

Vården ska regelbundet ompröva beslut om begränsning av invånares/vårdnadshavares tillgång till journal via nätet och 1177 Vårdguidens e-tjänster.

- När begränsning ska hävas fyller vården i blankett "*Begränsa åtkomst till journalen via nätet och 1177 Vårdguidens e-tjänster (för vården)*" och skickar den till Digitaliseringsavdelningen enligt instruktion på blanketten. Blanketten fylls i, skrivs ut och undertecknas. Anvisning var du hittar blanketten – se kapitel 3 sida 4.
- För att säkerställa att det inte föreligger någon hotbild begär handläggaren en menprövning som omfattar både vårdjournal och tandvårdsjournal.
- Handläggare på Digitaliseringsavdelningen expedierar ärendet snarast möjligt, vanligen inom en vecka.
- Det skickas en bekräftelse till vårdens kontaktperson efter genomförd hävning om så önskas.
- Efter bekräftelse skall det registreras i journalen att begränsningen är hävd, alternativt tidigare anteckning tas bort:
 - Cosmic: Ceså tar bort notering i den utökade patientlisten. Dolda enheter korrigerar dokumentation, enligt lokala rutiner.

- Tandvårdsjournalen (T4): Korrigerar dokumentation under Cave samt under Särskilda behov i Administrationsdelen.

4.3 Invånare önskar försegla sin journal via nätet eller låsa konto till 1177 Vårdguidens e-tjänster

Ingen ska tvingas logga in i 1177 Vårdguidens e-tjänster och ta del av sin journalinformation mot sin vilja. Därför är det möjligt att välja "Försegla konto" i Journalen. Detta kan särskilt vara aktuellt för patienter i utsatt position. Efter försegling av journaluppgifterna kommer invånaren inte längre åt informationen ens med den egna e-legitimationen. I första hand förseglar patienten själv sin journal via nätet. Den invånare som enbart vill försegla journalanteckningar från vissa enheter, kan begära försegling av den egna Journalen själv via 1177 Vårdguidens e-tjänster/Journalen eller se anvisningar i kapitel 3 sida 4 i detta dokument.

- Blanketten "Försegla eller häva försegling av journalen via nätet och låsa eller låsa upp konto på 1177 Vårdguidens e-tjänster (för invånare)" fylls i, skrivs ut och undertecknas. Den skickas sedan till Digitaliseringsavdelningen enligt anvisningarna på blanketten.
- Om invånaren önskar så skickas en bekräftelse till invånaren efter genomförd handläggning.

4.3.1 Invånare önskar häva försegling eller låsning av konto

Den invånare som vill häva försegling av sin Journal som gjorts på egen begäran, kontaktar supporten för 1177 Vårdguidens e-tjänster, telefon 0770-72 00 00 eller på mottagningen. Invånaren erhåller där information om vad det innebär att låsa upp förseglingen, d.v.s. att journaluppgifter blir åtkomliga från 1177.se genom inloggning med e-legitimation samt att det krävs en särskild procedur för att låsa upp förseglingen.

- Blanketten "Försegla eller häva försegling av journalen via nätet och låsa eller låsa upp konto på 1177 Vårdguidens e-tjänster (för invånare)" fylls i, skrivs ut och undertecknas. Den skickas sedan till Digitaliseringsavdelningen enligt instruktion på blanketten.
- För att säkerställa att det inte föreligger någon hotbild begär handläggaren en menprövning av CESÅ¹ som gör en sökning i Cosmic på undantagna sökord² och av Folk tandvården i T4 på undantagna sökord. Om så är fallet kontaktas invånaren per telefon.
- För att säkerställa personens identitet skickar handläggaren ett rekommenderat brev med tillägget "personlig utlämning" till invånarens folkbokföringsadress, d.v.s. ett rekommenderat brev som endast lämnas ut till adressaten, inte till bud eller till person med fullmakt. I det rekommenderade brevet finns information om vad det innebär att bryta förseglingen och en unik kod (diarienumret).
- I brevet ombeds invånaren skicka namn och kod till Digitaliseringsavdelningen enligt instruktion i brevet.
- Handläggare för 1177 Vårdguidens e-tjänster slutför ärendet snarast möjligt när menprövningen är klar vilket tar några dagar.

¹ Central enhet för spärrar och återsökning

² "Tidiga hypoteser", "Våldsutsatthet i nära relationer", "Aktuell våldsutsatthet", "Tidigare våldsutsatthet", "Barn som upplevt våld", "Annat våld", "Farlighet", "Känsliga uppgifter", "Handräckningsbegäran", "Handräckningsbeslut" och "Återkallande av permission".

- Det skickas en bekräftelse till invånaren efter genomförd upplåsning om så önskas.

4.4 Begränsa vårdnadshavares åtkomst till barnets journal via nätet och 1177 Vårdguidens e-tjänster - blockering

Vårdnadshavare har direktåtkomst till barnets Journal via nätet och 1177 Vårdguidens e-tjänster tills barnet fyller 13 år.

Under vissa omständigheter kan vårdgivaren begränsa vårdnadshavarens (en eller bådas) tillgång till barnets journal via nätet, dvs. blocka vårdnadshavares åtkomst, och låsa barnets konto i 1177 Vårdguidens e-tjänster. Vid begränsning blockeras vårdnadshavarens åtkomst både till barnets sjukvårdsjournal och tandvårdsjournal via nätet samt tillgång till barnets konto på 1177 Vårdguidens e-tjänster.

Det är vid följande fall som detta kan vara aktuellt:

- När det pågår en förundersökning om våld i nära relationer och förundersökningssekretess råder enligt 18 kap 1 § st. 1, Offentlighets- och sekretesslagen.
- När en minderårig patient är föremål för utredning i socialtjänstens regi där processen bedöms kunna störas av att samarbetet med sjukvården om journalen ligger tillgängligt via nätet för vårdnadshavarna.
- Vid skyddat boende där det finns risk att vistelseorten röjs för den andra vårdnadshavaren

Då det inte längre föreligger någon hotbild är det viktigt att blockeringen hävs och inloggningen låses upp så snart som möjligt så att vårdnadshavaren åter kan ta del av sitt barns journal.

Information till vårdnadshavare som är med vid besöket

- En blockering av vårdnadshavare innebär ett förhöjt skydd genom att ingen av vårdnadshavarna kan läsa barnets journal via nätet, varken sjukvårdsjournalen från Cosmic eller tandvårdsjournalen från T4, eller anteckningar från andra landsting/regioner. Samt att vårdnadshavare inte får åtkomst till barnets konto på 1177 Vårdguidens e-tjänster och ex. kan läsa om bokade tider eller ha digital kontakt med vården.
- Om vårdnadshavare begär ut papperskopia av barnets journal då den är blockerad, måste verksamhetschef godkänna utlämnandet av journalkopia.
- Beslutet kan inte hävas av vårdnadshavare. Beslut om hävning tas av den verksamhet där beslut om begränsning fattats.

Rutin

- Begäran skrivs på särskild blankett av ansvarig vårdgivare. Blankett "*Begränsa åtkomst till journalen via nätet och 1177 Vårdguidens e-tjänster*". Anvisning var du hittar blanketten – se kapitel 3 sida 4.
- Begränsningen (blockeringen) genomförs för all information från både vården och tandvården och för en eller båda vårdnadshavarna samt inloggningen för vårdnadshavare till 1177 Vårdguidens e-tjänster.
- Den som vill begränsa åtkomst informerar arbetsledningen (verksamhetschef) så snart som möjligt enligt lokala rutiner. I Folk tandvården är det klinikledningen som tar beslutet.

- Blanketten/blanketterna ska skickas till Digitaliseringsavdelningen enligt instruktion på blanketten.
- Digitaliseringsavdelningen handlägger och diarieför och skickar en bekräftelse på genomförd handläggning till angiven kontaktperson.
- Lokala rutiner behöver finnas för regelbundna omprövningar om beslutet ska hävas eller fortsatt gälla.
- Efter bekräftelse skall det registreras i journalen att blockering är gjord:
 - Cosmic: Ceså dokumenterar i den utökade patientlisten.
 - Tandvårdsjournalen (T4): Dokumentation sker under Cave samt under Särskilda behov i Administrationsdelen
- Digitaliseringsavdelningen meddelar CESÅ för att journalkopior inte ska lämnas ut

I utredningar när barn misstänks fara illa kan socialtjänst eller polismyndighet skicka in begäran direkt till Digitaliseringsavdelningen för att blockera vårdnadshavare.

För beskrivning av rutin samt frågor och kontakt hänvisas till 1177etjanster@regionuppsala.

4.4.1 Ompröva beslut och häva begränsning av vårdnadshavares åtkomst

Vården ansvarar för att ompröva beslut om skydd av den barnets Journal och att häva skydd av barnets Journal och behöver ha lokala rutiner för regelbundna omprövningar.

Blanketten *”Begränsa åtkomst till journalen via nätet och 1177 Vårdguidens e-tjänster”* skickas därefter till Digitaliseringsavdelningen enligt instruktion på blanketten.

Anvisning var du hittar blanketten – se kapitel 3 sida 4.

Efter bekräftelse skall det registreras i journalen att blockeringen är hävd, alternativt tidigare anteckning tas bort:

- Cosmic: Ceså tar bort notering i den utökade patientlisten.
- Tandvårdsjournalen (T4): Korrigerar dokumentation under Cave samt under Särskilda behov i Administrationsdelen.

5 Anvisningar för utökad åtkomst

5.1 Tidigarelägga ungas egen tillgång till sin information

Från 16 år kan invånaren själv logga in och läsa sin journal via nätet. I undantagsfall kan verksamhetschef bevilja tidigareläggning av direktåtkomst, vilken då gäller för det verksamhetsområde som verksamhetschef ansvarar för. Inför beslutet ska en mognadsbedömning göras samt att barnets vilja och behov beaktas. Beslutet kan omprövas årligen eller gälla till dess att hen fyller 16 år. För att förlänga direktåtkomsten efter att barnet fyllt 16 år krävs beslut från tingsrätten.

Invånaren och vården fyller i blanketten *”Direktåtkomst till Journalen via nätet (för invånare och vården)”*. Anvisning för vårdpersonal var du hittar blanketten – se kapitel 3 sida 4.

- Blanketten fylls i, skrivs ut och undertecknas av vårdnadshavare, behandlande profession³ och verksamhetschef
- Blanketten skickas till Digitaliseringsavdelningen enligt instruktion på blanketten
- Handläggare för 1177 Vårdguidens e-tjänster verkställer tilldelning och skickar bekräftelse till invånaren om så önskas
- Tilldelningen av direktåtkomst registreras i diariet

5.2 Förlänga direktåtkomst för vårdnadshavare

När man fyller 13 år upphör per automatik vårdnadshavarnas direktåtkomst till Journalen. Anledningen är tonåringens ökade behov av integritet. I undantagsfall, till exempel vid kroniska sjukdomar eller nedsatta funktioner, där föräldrarnas medverkan är utomordentligt viktig, kan undantag göras om nyttan med åtkomsten överstiger barnets/ungdomens behov av integritet.

Det är verksamhetschef för berörd verksamhet som gör denna bedömning och så långt möjligt är, förvisar sig om att både patient och vårdnadshavare har ett gemensamt intresse av att detta undantag görs. Inför beslutet ska en mognadsbedömning göras samt att barnets vilja och behov beaktas. I de fall där tonåringen inte kan uttrycka sin vilja ska verksamhetschefen säkerställa att hen inte lider men av att vårdnadshavare har direktåtkomst till information från den aktuella vårdenheten. Beslutet omfattar endast det verksamhetsområde som verksamhetschefen ansvarar för. Beslutet kan omprövas årligen eller gälla till dess att hen fyller 16 år. För att förlänga direktåtkomsten efter att barnet fyllt 16 år krävs beslut från tingsrätten.

När ungdomen fyller 16 år försvinner vårdnadshavarens åtkomst automatiskt.

Invånaren och vården fyller i blanketten *”Direktåtkomst till Journalen via nätet (för invånare och vården)”*. Anvisning för vårdpersonal var du hittar blanketten – se kapitel 3 sida 4.

- Blanketten fylls i, skrivs ut och undertecknas av vårdnadshavare, behandlande profession³ och verksamhetschef. I de fallen ungdomen har flera vårdkontakter ska ett intyg lämnas per verksamhetsområde.
- Blanketten skickas därefter i original till Digitaliseringsavdelningen, enligt instruktion på blanketten.
- Handläggare på Digitaliseringsavdelningen verkställer tilldelning, diarieför beslutet och skickar bekräftelse till invånaren om så önskas.

5.2.1 Ungdomar med särskilda behov

Detta gäller de särskilda fall där vården intygar att ungdomen saknar förmåga att själv uttrycka sin vilja, eller samtycke, och där vårdnadshavarnas medverkan är nödvändig.

Region Uppsala kan då fatta beslut att vårdnadshavare ska ha tillgång till ungdomens hela journal, oavsett verksamhetsområde. Beslutet gäller då för all sjukvård och tandvård i Region Uppsala, tills

³ De professioner som är skyldiga att föra patientjournal enligt 2 kap 3§ i Patientdatalagen 2008:355

ungdomen fyller 16 år. För att förlänga direktåtkomsten efter att barnet fyllt 16 år krävs beslut från tingsrätten.

Vårdnadshavaren och vården fyller i blanketten *"Direktåtkomst till Journalen via nätet (för invånare och vården)"*. Anvisning för vårdpersonal var du hittar blanketten – se kapitel 3 sida 4.

- Blanketten fylls i, skrivs ut och undertecknas av vårdnadshavare.
- Den behandlande professionen⁴ intygar ungdomens oförmåga samt intygar att nyttan överstiger ungdomens behov av integritet.
- Beslutet undertecknas av verksamhetschef.
- Blanketten skickas därefter i original till Digitaliseringsavdelningen enligt instruktion på blanketten.
- Handläggaren på Digitaliseringsavdelningen verkställer tilldelning, diarieför beslutet och skickar bekräftelse till vårdnadshavare

5.2.2 Kompletterad direktåtkomst för ytterligare enheter

Vårdnadshavare som tilldelats förlängd direktåtkomst till ungdomens Journal via nätet behöver komplettera begäran i de fallen ungdomen inleder kontakt med nya vårdenheter. Normalt ska respektive verksamhetschef godkänna begäran för förlängd direktåtkomst, men för särskilda fall där beslut gäller för hela regionen behövs inget nytt beslut för ny vårdenhet. I dessa fall, där beslutet gäller hela Region Uppsala, används blanketten, *"Direktåtkomst till Journalen via nätet (Komplettering av vårdnadshavares godkända direktåtkomst i särskilda fall)"* för att komplettera med ytterligare enheter. Ingen påskrift av verksamhetschef krävs vid komplettering av enheter. Det är vårdnadshavarens ansvar att begära komplettering.

5.2.3 Häva tilldelad direktåtkomst

I de fall där ungdomen begär att vårdnadshavares direktåtkomst ska hävas gäller följande rutin:

Ungdomen och/eller vården fyller i blanketten *"Direktåtkomst till Journalen via nätet (för invånare och vården)"*.

- Blanketten fylls i, skrivs ut och undertecknas av ungdomen
- Blanketten skickas därefter i original, eller skannad kopia, till Digitaliseringsavdelningen, enligt instruktion på blanketten.
- Handläggare för 1177 Vårdguidens e-tjänster verkställer tilldelning och skickar bekräftelse till invånaren om så önskas.
- Hävning av tilldelad direktåtkomst registreras i diariet av Digitaliseringsavdelningen.

6 Versionshantering

Uppdaterad	Kommentar	Genomfört av
2019-10-16	Lagt till " För att förlänga direktåtkomsten efter att barnet fyllt 16 år krävs beslut från tingsrätten." som	Annika Kortell Stenmark

⁴ De professioner som är skyldiga att föra patientjournal enligt 2 kap 3§ i Patientdatalagen 2008:355

	ett förtydligande under avsnitt om barn med särskilda behov.	
2020-02-19	Uppdatera Enheten för e-hälsa till Digitaliseringsavdelningen	Anna Wollin
2020-11-03	Uppdatera efter nya rutiner kring uppmärksamhetssignaler och ombudstjänst	Christina Hermans Anna Wollin